

mert Gellért püspök azt az evangéliumot tanította meg neki, ami akkor volt az uralkodó „központi bizottsági határozat”, jóval Constantinus után (amikor is már az uralkodás szempontjai kerültek az előtérbe: az állam, mint szent eszme).

De mégis azzal fejezném be, hogy Németh László Gandhi-drámába előszavában felvetette, hogy új európai gondolkodásra lenne szükség, hiszen Európában a XX. században borzalmasan felszaporodott az erőszak. Németh László azt gondolta, hogy lehetséges valamilyen európai erőszakmentességet csinálni; s én is azt gondolom, nem lehet szebb feladata egy valamelyest is olvasott embernek, mint hogy a maga képességeivel beálljon ezeknek a gondolkodóknak a sorába.

1990. október 1.

BULÁNYI GYÖRGY

ÉLETELEGANCIA ÉS RETTENTHETETLENSÉG,

BÚCSÚZTATÓ BENYHE JÁNOSNÉ ANDI TEMETÉSÉN

Testvéreim! Ez nem a tudás és nem is a kételkedés órája. Az emberi élet kitüntetett pillanatai — a bizonyágtételéi. Nem a kétszerkettőnégy bizonyosságairól, hanem a bizonytalanságok világán belül állva teszünk ilyenkor hitet valamiről. A születés pillanatában arról, hogy valami elkezdődik, aminek értelme s célja van. A halál órájában is bizonyágot teszünk. Mi most erről: Andi Jézust követte, az Úton járt, a jézusi életet választotta, az ő igazságára tette rá életét. S ezért lakást is kapott már Jézus Atyjának házában, mert Jézus elkészítette és berendezte neki, mielőtt eljött érte azon a keddről szerdára virradó éjszakán, amikor Andi teste megszűnt zihálni az egyre ritkuló levegőért. S így aztán most már megint mosolyog — ezüst hajával? fehér blúzában? —, ahogyan pár hónapja, amikor a Kézfogás Konferencián átadta másnak is, nekem is a Közösség ajándékait.

A találkozások idejét felváltja immár számunkra az emlékezés. Számunkra, akik közel félszázada ismertük, ismerjük, mert közös célok felé topogtunk-futot-tunk, csendesebben vagy énekelve, kevés reménnyel vagy tele bizakodással. Mi is volt ez a cél? "Megkötöm magamat baráti kötéllel" — Andi leikéből szakadtak ki e sorok jó húsz éve a "Megkötöm lovamat" kezdetű népdal melódiájára. A dallam szárnyat adott a

szövegnek, a szöveg a dallamnak. Jó néhány éve Clevelandben egy kisközösséget akartam megtanítani rá. Nem kellett. Ismerték. A pártállam útlevele híján is átjutott az óceánon.

A közös cél Andinél a barátságban öltött testet. Számára az Isten, a Szeretet Országá barátkozásokban állt fenn. Ennek volt ő nagymestere. Az égő csipkebokorból bemutatkozó Isten nevét folyóiratunk címévé tettük: ÉRTED VAGYOK. Andi barátkozási művészetének is ez a név volt a titka. Ha valaki útjába akadt, ő úgy nézett és mosolygott rá, hogy abban benne volt: Érted vagyok! Gyógyított is vele: amikor édesanyjának elméje elborult, ő rátette kezét, megcsókolta, ránézett értedvagyok-szemével, s lecsendesítette őt.

Telefonon jelzem a napokban közös ismerősünknek Andi halálhírét. "Dehát pár hete voltam nála és nem láttam semmit" — mondja értetlenül. Hát ez az. Andi nem magáért, csak értünk volt. A gyilkos kör jelentkezéseivel traktálni akár a hozzá legközelebb állókat is, nem fért bele Andi életeleganciájába. Halála előtt 18 nappal egy péntek estére

vártuk baráti, két évtizede szokásos közös nyaralásunkra. "Most kicsit nem jól érzem magam" — telefonálja pénteken —, majd vasárnap estére vonattal utánatok megyek". Közben azonban szombat este megvallja fiának, hogy nem bírja tovább, kórházba akar menni. Az orvosoknak nem volt mit tenniük vele. Őmaga pedig, amikor magánál volt, hálás szívvel örvendezett azoknak, akik meglátogatták.

Mit hagyott maga után — túl két gyermekén és tíz unokáján? Talán megemlíthetem, hogy a nyáron volt, hogy 44 éve megismertem egy 8 napos lelki gyakorlaton. 17 évesen, kortársaival vagy hatvanad magával úgy jönnek naponta, hogy az aggódó szülők "Fogkefét és pizsamát nem viszel?" szavakkal engedik el őket. Letartóztatásukra gondolnak, mert Rákosi kemény diktatúrájának éve már ez. Kádár kemény diktatúrája idején házkutatáskor megfenyegetik, hogy elviszik. Nyugodtan válaszol: Maguk meg addig vigyáznak a két gyerekre. A nosztrai börtönbe bátran beküldi a Pistiről, Jutkáról készített családi képeket. Amikor az iskolában a hatóságoktól megokosított igazgatója neveket sorol fel neki rémülten kérdezve tőle, hogy "Ezekkel Te kapcsolatot tartasz fenn?" — Andi nyugodtan válaszol: "Legjobb barátaim". Andi

nemcsak elegáns. Rettenthetetlen is. Elegánsan és rettenthetetlenül a barátaiért él. Ez biztosan öröksége.

A Közösségben évente zsinatolunk. Úgy, hogy kiadunk egy fakadásfriss szöveggyűjteményt, amihez írásban hozzá lehet szólni. Andi idén nyáron is hozzászolt. Talán egyik utolsó írását idézhetem. Az egyik hívószöveg arról szólt, hogyha az emberiség közös nevezőjébe bekerülhetne a jézusi szeretet, a számlálóban megférhetne egymás mellett akármiféle Credo. Andi ezt válaszolta: "Ösztönösen érzem, hogy ez a felismerés korszakalkotó. Csak ez lehet a jövő útja. A történelem folyamán az igazi misztikusok felzárkóztak a jézusi elképzeléshez és életükkel igazolták, hogy csupán egy a szükséges: tenni az irgalmasság cselekedeteit. A tétel persze kimunkálendő, hiszen a számláló és a nevező között szoros az összefüggés, vagy legalábbis józan ésszel azt kell hinnünk, hogyha valaki hisz a személyes Szeretetlenben, talán többet és jobbat tud nyújtani embertársainak. "S most jön az elegancia: "Gyakorlatilag persze tömegével hozhatók az ellenpéldák is" Alighanem édesapjára, ateista barátaira gondolt itt. Majd folytatja: "Nem is kell törekednünk közös Credo-ra? De igen, csak 'agnosztikus' módon, azaz végtelen szelídséggel, hiszen látásunk szükségképpen tükör általi, rész szerinti, homályos."

Ez is öröksége. Katolikus elegancia ez, Babits katolikusságának értelmében: "Én katolikus vagyok, azaz hiszek a nemzeteken felülálló, egész világnak szóló katolikus igazságban. Másszóval: hiszek igazságban, mely túl van politikán, életünk helyi és pillanatnyi szükségletein: az én egyházam nem nemzeti egyház".

"Szelíd kísértet lennék én nagyon" —írta magáról Juhász Gyula. Andi szelíd kísértet sem lesz. Tiltaná eleganciája, mert tudja barátairól, hogy visszajelzései nélkül sem bizonytalanodnak el az Úton, melyet együtt jártak Vele. Hogy hogyan, nem tudhatjuk: de valahogyan majd tovább dolgozik velünk odaátról is. Segít Jézusnak helyet készíteni barátainak? Elkészíti az odafenti nyaralásra a harapni- és innivalót s leoszt előre, elnézésünket kérve, hogy kimaradt idén a nyári bridgepartikból? Besegít nekünk, hogy megvalósuljon a Közösségben — amiről szintén írt a nyáron — az "örökimádás" vagy az a Karitász Mű, melybe a múlt ősön belefogott, de nem sikerült tető alá hoznia: Nem tudom. S ez is benne van abban az irdatlan tengerben, amit mind-mind nem tudunk.

Dehát ez nem is a tudás, hanem a bizonyágtétevés órája, ami kevesebb és ugyanakkor több is, mint a tudás.

Tegyük tehát. Andival együtt is: "A mi hazánk a mennyben van. Onnan várjuk Jézust. Ő átalakítja gyarló, akár rákzaggatta testünket is, és hasonlóvá teszi a maga megdicsőült testéhez."

Andikánk, a tiéd már átalakult. Ami pedig itt maradt belőle, tápláljon az is: "legyen televény földje a fának, s ágya száz új ibolyának". Ámen

KÖNYVAJÁNLÓ

A MÜNCHENI KÓDEX OLVASATA

SZERKESZTŐ: MÉSZÁROS ANDRÁS

„A most megjelenő kötet az Olvasó a Müncheneri kódex (Tatrosi másolat, Jászay-kódex) néven ismert nyelvemlékünk hiteles, pontos és teljes olvasatát veheti kezébe. Első főnmaradt anyanyelvű naptárunkat és evangéliumfordításunkat mintegy 600 éve magyarították, feltehetőleg a szerémségi Kamoncban. A fordítás szövegének másolatát Némethi György készítette 1466-ban a moldvai Tatrosban.

A kódex korábbi, Szabó T. Ádám által készített, 1985-ben megjelent olvasata az *e* hangok jelölésbeli különbségeit figyelmen kívül hagyta; ez az új kritikai olvasat viszont teljes mértékben érvényre juttatja a kódex nyelvtörténeti szempontból is kiemelkedő jelentőségű sajátosságát: a zárt és a nyílt *e* hangok megkülönböztetését. Ez a jelölés az ún. Huszita Biblia három kódexe közül kettőnek, a Bécsi és a Müncheneri kódexnek egyedülálló különlegessége. Az olvasat az eredeti kézirat mellett Nyíri Antal és munkatársai betűhű kritikai szövegkiadására, illetőleg a kódex magyar–latin szótárára támaszkodik, és a mai helyesírás alkalmazása ellenére

(hangok, értelmezést megkönnyítő hangkapcsolatok, központozás) hüen követi a kódex kéziratának minden betűjét és hangját.

A kötet közreadásával a kódex szövege mindenki számára elérhetővé és viszonylag könnyen olvashatóvá

